УДК 629.4.016.2:656.022.9
JEL C13, D20, D21, D81
DOI 10.31375/2226-1915-2018-4-59-72

М.О. Бойко
к.е.н., молодший науковий співробітник
life.is.good.bma@gmail.com

В.О. Опря
магістр кафедри «Економіка і фінанси»
opreavaleria@ukr.net

Я.О. Балан
магістр кафедри «Економіка і фінанси»
y.balan@gmail.com

Одеський національний морський університет, Одеса, Україна

ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. В статті розглянуті питання щодо визначення складових та показників економічного потенціалу підприємства з урахуванням галузевих особливостей, що притаманні портовій сфері. Встановлено, що на даний момент не існує єдиного науково-методичного підходу до оцінки економічного потенціалу як окремого підприємства, так і з урахуванням специфіки діяльності. Визначено, що оцінка економічного потенціалу підприємства пов'язана з розміром економічних ресурсів, необхідних для забезпечення економічного ефекту від їх використання. На базі вивчення підходів до оцінки економічного потенціалу підприємства доведено, що доцільним є використання системи показників, які відображають специфічні особливості діяльності окремих галузей економіки. Запропоновано систему показників оцінки економічного потенціалу підприємств портової діяльності. Зроблено висновок, що в умовах змін зовнішнього середовища необхідно урахування значної кількості ризиків та невизначеностей, тому економічний потенціал необхідно розглядати у тісному зв'язку з економічною безпекою підприємства. Виявлено, що існуючі науково-методичні підходи щодо оцінки економічного потенціалу підприємств, саме у контексті забезпечення економічної безпеки, базуються на розумінні необхідності та невід'ємності оцінки кожного окремого елемента, як складової взаємопов'язаних елементів однієї системи.

Ключові слова: економічний потенціал, економічна безпека, ефективність, ризики діяльності, підприємства портової діяльності.

М.А. Бойко
к.э.н., младший научный сотрудник

В.А. Опря
магистр кафедры «Экономика и финансы»

Я.О. Балан
магистр кафедры «Экономика и финансы»

Одесский национальный морской университет, Одесса, Украина

ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ СИСТЕМЫ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ ПОРТОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

© Бойко М.О., Опря В.О., Балан Я.О., 2018

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы определения составляющих и показателей экономического потенциала предприятия с учетом отраслевых особенностей, присущих портовой сфере. Установлено, что на данный момент не существует единого научно-методического подхода к оценке экономического потенциала, как отдельного предприятия, так и с учетом специфики деятельности. Определено, что оценка экономического потенциала предприятия связана с величиной экономических ресурсов, необходимых для обеспечения экономического эффекта от их использования. На базе изучения подходов к оценке экономического потенциала предприятия доказано, что целесообразным является использование системы показателей, отражающих специфические особенности деятельности отдельных отраслей экономики. Предложена система показателей оценки экономического потенциала предприятий портовой деятельности. Сделан вывод, что в условиях изменений внешней среды необходимо учета значительного количества рисков и неопределенностей, поэтому экономический потенциал необходимо рассматривать в тесной связи с экономической безопасностью предприятия. Определено, что существующие научно-методические подходы к оценке экономического потенциала предприятий, именно в контексте обеспечения экономической безопасности, основанные на понимании необходимости и неотъемлемости оценки каждого отдельного элемента, как составляющей взаимосвязанных элементов одной системы.

Ключевые слова: экономический потенциал, экономическая безопасность, эффективность, риски деятельности, предприятия портовой деятельности.

UDC 629.4.016.2:656.022.9

JEL C13, D20, D21, D81

DOI 10.31375/2226-1915-2018-4-59-72

M.O. Boiko

Candidate of Economic Science, junior researcher

V.O. Oprya

master of Department «Economics and Finance»

Y.O. Balan

master of Department «Economics and Finance»

Odessa National Maritime University, Odessa, Ukraine

APPROACH TO THE FORMATION OF THE INDICATORS SYSTEM OF THE ECONOMIC POTENTIAL ESTIMATION OF THE PORT ACTIVITY ENTERPRISES

Abstract. In the research discussed issues of determination the components and indicators of the economic potential of the enterprise, taking into account the industry peculiarities inherent in the port area. It is established that at the moment there is no only one scientific and methodical approach to the estimation of economic potential as an individual enterprise, and taking into account the specifics of the activity. Furthermore, the definition of economic potential from the perspective of existence and influence of business risks is rather limited research. It is determined that the estimation of economic potential of an enterprise is related to the definition of the size of economic resources to ensure the economic effect of their use. Based on the research of approaches to the estimation of the economic potential of the enterprise, it is proved that it is expedient to use a system of indicators that reflecting the specific features of the activity of individual branches of the economy, which is due to the heterogeneity and diversification of

indicators of economic potential in the context of individual components. Proposed the system of indicators for assessing the economic potential of enterprises of the port activity on the following components: financial, industrial, investment, personnel and scientific and technical. It is made the conclusion that in conditions of environment changing it is necessary to take into account a considerable number of risks and uncertainties, therefore economic potential should be considered in close connection with the economic security of the enterprise due to the necessity of conducting production and economic activity taking into account the possibility of occurrence of internal or external threats. At that it is important to distinguish external risks that are determined by the macroeconomic situation (general decline of production volumes in the country, increase of inflation, insufficiency and instability of tax legislation, decrease of real incomes and purchasing power of the population) and internal risks that depend on the enterprise itself (unqualified management is excessive commitment to risk management, incorrect assessment of the financial and economic condition of partners, unstable financial status, etc.). It is determined that the current scientific and methodological approaches to assessing the economic potential of enterprises, namely in the context of providing economic security, are based on the understanding of the necessity and integrity of the assessment of each individual element as a component of the interconnected elements of one system.

Keywords: *economic potential, economic security, efficiency, business risks, enterprises of port activity.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах швидкозмінного економічного середовища значна кількість підприємств прагне до підвищення своєї конкурентоспроможності шляхом найефективнішого та найбільш результативного використання економічного потенціалу. Необхідним стає проведення систематизації та аналізу сучасних методів оцінки економічного потенціалу підприємства з відокремленням ключових складових які мають безпосередній вплив на розвиток поточної діяльності підприємства в довгостроковій перспективі.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Питання сутності та оцінки економічного потенціалу підприємства становлять великий інтерес серед наукових досліджень.

Більшість наукових розробок по тематиці оцінки економічного

потенціалу проводиться в рамках макроекономічного середовища, а саме на прикладі функціонування держави [1; 2; 3; 4]. Найбільший інтерес представляє оцінка економічного потенціалу в рамках підприємства, як структурного елементу бюджетоутворюючої одиниці, яка сплачує податки в державний бюджет. В даному контексті заслуговують уваги дослідження таких науковців: Л.О. Жилінська [5] – проведено аналіз існуючих способів і методик оцінки економічного потенціалу підприємства та його складових, К.В. Сак [6] – здійснено узагальнення, систематизація існуючих принципів та методичних підходів до оцінки економічного потенціалу підприємства, О.М. Азарян [7] – розглянуто економічний потенціал у ракурсі управління підприємством, запропонована методика оцінки еко-

номічного потенціалу, яка заснована на використанні SPACE-аналізу.

Наукові дослідження у напрямку оцінки економічного потенціалу підприємств портової галузі висвітлені у роботах: Г.М. Глушко [8] – проведено аналіз економічного потенціалу вітчизняних портових потужностей, О.Б. Гіріної [9] – вирішено проблему оцінки економічного потенціалу системи портів на базі системного підходу у рамках транспортної системи доставки вантажів.

Досить обмежено досліджується визначення економічного потенціалу з огляду існування та впливу ризиків діяльності. Дослідження науковців в цьому напрямку мають в основному загальні рекомендації без врахування специфічних особливостей портових послуг. Серед робіт, які враховують фактор ризику в діяльності підприємств портової діяльності, доцільно виділити наступних авторів: В.В. Жихарєва [10] – ідентифіковано види ризиків, пов'язаних з роботою підприємств портової діяльності (стивідорних компаній, термінальних операторів, традиційних портів), Д.В. Зя-тіна [11] – визначені інвестиційні ризики та шляхи їх зменшення при реалізації концесійних проєктів у морських портах, О.М. Кібік, А.Б. Наконечний [12] – досліджено основні елементи системи управління підприємницькими ризиками підприємств морського транспорту, С.В. Онешко [13] – запропоновано методичний підхід до здійснення фінансового моніторингу підприємств портової галузі на базі ризик-орієнтованого підходу, С.В. Онешко, М.О. Бойко [14] – пропонується методичний підхід щодо впровадження системи

процесно-орієнтованого бюджетування в діяльність стивідорної компанії, як інструменту управлінської складової економічної безпеки.

Необхідно зазначити, що на даний момент не існує єдиного науково-методичного підходу до оцінки економічного потенціалу, як окремого підприємства, так і з урахуванням специфіки діяльності. Крім того, загальна теорія оцінки економічного потенціалу підприємства перебуває на етапі створення, існують відмінності позицій науковців у напрямку підходів до складових економічного потенціалу при майже єдиному судженні щодо суті, цілей, завдань та об'єкту оцінки економічного потенціалу підприємства.

Постановка задачі. Метою дослідження є визначення складових та показників економічного потенціалу підприємства з урахуванням специфіки діяльності, що притаманні портовій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміни умов діяльності підприємств портової сфери, які пов'язані з процесом реформування з метою посилювання та нарощування економіко-технічного потенціалу підприємств портової діяльності, які оказують суттєвий вплив на розвиток морської галузі, вимагає підвищеної уваги щодо управління процесами економічного зростання. Визначення функціональних складових економічного потенціалу набуває важливого значення. При цьому необхідно враховувати галузеві особливості діяльності підприємства з метою уникнення узагальнюючого ефекту з просторовими висновками і напрямками

підвищення в сфері економічного потенціалу.

Економічний потенціал окреслює наявні та приховані можливості, кількісний і якісний склад ресурсів, визначає стан підприємства в перспективі, шлях подальшого розвитку. Розвиток підприємства настає тоді, коли покращуються виробничі або бізнес-процеси чи управління ними і, внаслідок цього, підвищується ефективність діяльності підприємства в поточному періоді часу порівняно з базовим [15].

Економічний потенціал підприємства необхідно розглядати у контексті потенціалу країни та регіону:

- на макрорівні: загальний стан економіки, стимулювання розвитку галузей національного господарства, економічна та політична ситуація в країні;

- на мезорівні: економічний стан регіону, галузі, інвестиційно-інноваційна активність галузі, позиціонування підприємства в галузі;

- на макрорівні: фінансове, ресурсне, матеріальне, інтелектуальне, науково-технічне забезпечення діяльності підприємства, розвиненість інфраструктури місця розташування підприємства.

В даному дослідженні будемо розглядати оцінку економічного потенціалу на макрорівні.

Оцінка економічного потенціалу підприємства є процесом розрахунку якісних та кількісних показників виробничо-господарського суб'єкту для проведення подальшого аналізу отриманих показників з метою визначення напрямків здійснення процесу управління суб'єктом. Так, для будь-якого підприємства важливого значення є визначення розміру економічних ресурсів для забезпечення економічного ефекту їх використання.

Підходи науковців до оцінки економічного потенціалу наведені на рисунку.

Рисунок. Підходи до оцінки економічного потенціалу підприємства

Джерело: складено з використанням [5; 16; 17; 18]

В роботі Д.М. Васильківського [19] також виділені ресурсний і результативний підходи до оцінки економічного потенціалу, визначені особливості, переваги та недоліки. Зроблено висновок про найбільше поширення ресурсного підходу, що обумовлено з точки зору практики розрахунків: оцінити наявні ресурси набагато легше, ніж деякі абстрактні можливості.

Вважаємо доцільним використання підходу до оцінки економіч-

ного потенціалу підприємства за допомогою системи показників, які відображають специфічні особливості діяльності окремих галузей економіки, що обумовлено неоднорідністю та різноспрямованістю показників економічного потенціалу у розрізі окремих складових. При цьому необхідно враховувати відмінності у визначенні складових економічного потенціалу, визначені різними авторами (табл. 1).

Таблиця 1

Складові економічного потенціалу

Автор	Складові
Л.В. Скоробагатова	кадрова, інформаційна, виробнича, фінансова
Л.В. Коваль	виробнича, фінансова, трудова, інформаційна, інноваційна
О.І. Маслак, Л.А. Квятковська, О.О. Безручко	трудова, фінансова, організаційно-управлінська, виробничотехнологічна, маркетингова, інноваційна, інтелектуальна, інфраструктурна, інвестиційна, санаційна, еколого-економічна, стратегічна
Д.М. Васильківський	фінансова, кадрова, науково-технічна, виробнича
Є.В. Лапін	соціальна, виробничо-економічна, екологічна

Джерело: складено з використанням [15; 19; 20; 21; 22]

Для оцінки економічного потенціалу підприємства багато авторів пропонують робити розрахунок показників в натуральному та вартісному вигляді, а також абсолютні та відносні показники. Однак існують розбіжності стосовно необхідної кількості та змісту розрахункових показників.

Так, О.М. Азарян стверджує, що «економічний потенціал є інтегральним показником, що характеризує здатність аналізованої системи до подальшої діяльності і досягнення стратегічних цілей, яка визначається наявністю сукупності ресурсів і можливостями їх оптимального перетворення в продукт, при тих або інших сценарних варіантах взаємодії внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства» [7].

Таким чином, основне завдання дослідження економічного потенціалу полягає у вивченні процесу перетворення внутрішніх можливостей (потенціалу) в конкретний результат. Тобто фактично мається на увазі процес управління економічним потенціалом. Для цього потрібна процедура формування спеціальних інструментів для реалізації функцій управління [7].

Пропонується використання системи показників оцінки економічного потенціалу підприємств портової діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Система показників оцінки економічного потенціалу
підприємств портової діяльності

Складові економічного потенціалу	Напрямок оцінки	Показники
Фінансова	Майновий стан	Рентабельність основних засобів
		Фондовіддача
		Коефіцієнт зносу основних засобів
		Коефіцієнт використання кранів за вантажопідйомністю
		Коефіцієнт використання крана протягом року
		Коефіцієнт інтенсивності перевантажувальних робіт
	Фінансова стійкість	Коефіцієнт автономії
		Коефіцієнт маневрування власних коштів
		Коефіцієнт прихованих витрат
	Ліквідність	Коефіцієнт абсолютної ліквідності
		Коефіцієнт швидкої ліквідності
		Коефіцієнт загальної ліквідності
	Ділова активність	Оборотність активів
		Оборотність дебіторської заборгованості
		Оборотність кредиторської заборгованості
		Оборотність власного капіталу
Виробнича	Виробничі потужності	Рівень використання виробничих потужностей
		Рівень завантаження терміналу
	Ресурси	Чистий дохід від реалізації
		Собівартість реалізації
		Собівартість переробки 1 т вантажу
Інвестиційна	Інвестиційна привабливість	Питома вага витрат на енергоресурси у витратах на операційну діяльність
		EBITDA
		Рентабельність EBITDA
		Коефіцієнт співвідношення плати за оренду причалу та чистого прибутку
Кадрова	Управління	Освітній рівень працівників
		Коефіцієнт стабільності кадрів
		Рентабельність витрат на управління
	Ефективність функціонування	Продуктивність праці
		Коефіцієнт залучених виконавців до прийняття управлінських рішень
Науково-технічна	Інформація	Частка управлінського персоналу з вищою профільною освітою
		Коефіцієнт точності інформації
	Інновації	Коефіцієнт суперечливості інформації
		Витрати на інновації
		Рентабельність інновацій
		Інтегральний ефект від інновацій

Джерело: складено авторами з використанням [4; 5; 6; 16; 23]

Фінансова складова вважається основною та дозволяє оцінити рівень ефективності використання фінансових ресурсів підприємства з метою забезпечення фінансової стійкості та незалежності.

Виробнича складова характеризує рівень використання виробничих потужностей, їх завантаження, як в цілому, так і по окремим терміналам. Проведення такого аналізу враховує технологічні процеси, продуктивність обладнання, використання окремих ресурсів у витратах операційної діяльності.

Інвестиційна складова дозволяє оцінити основні фактори для залучення надходження інвестицій та створення конкурентоспроможних виробничих потужностей.

Кадрова складова дозволяє визначити оцінку кадрового потенціалу, як складової економічного потенціалу підприємства, метою якого є ефективне управління персоналом для забезпечення належного рівня ефективності використання трудових ресурсів взагалі.

Науково-технічна складова представляє собою наявну кількість наукових засобів та ресурсів підприємства, які безпосередньо беруть участь у виробничо-господарській діяльності, та ступінь відповідності науково-технічному прогресу на світовому ринку з позиції інноваційної діяльності.

В сучасних умовах господарювання великий інтерес викликає пошук дієвих інструментів забезпечення економічної безпеки підприємств всіх видів діяльності. Так, швидкі зміни зовнішнього середовища, необхідність пристосування до

нових умов функціонування, обумовлюють необхідність урахування значної кількості ризиків та невизначеностей. Саме завдяки більш глибокій проробці питання підвищення рівня економічної безпеки і можливе гарантувати зростання та ефективного використання економічного потенціалу підприємства. Вважаємо, що економічний потенціал необхідно розглядати у тісному зв'язку з економічною безпекою підприємства.

Необхідно зазначити, що теперішні науково-методичні підходи щодо оцінки економічного потенціалу підприємств, саме у контексті забезпечення економічної безпеки, базуються на розумінні необхідності та невід'ємності оцінки кожного окремого елемента, як складової взаємопов'язаних елементів однієї системи.

Більша кількість науковців погоджується в тому, що під економічною безпекою підприємства можна вважати такий стан діяльності, при якому досягається максимально ефективного функціонування, фінансова захищеність від внутрішніх та зовнішніх загроз, а також розвиток у всіх напрямках діяльності підприємства.

Оцінка економічного потенціалу підприємства в розрізі забезпечення економічної безпеки зумовлено необхідністю ведення виробничо-господарської діяльності з урахуванням можливості виникнення внутрішніх чи зовнішніх загроз.

При цьому важливо виділити зовнішні ризики, які визначаються макроекономічною ситуацією (загальний спад обсягів виробництва в країні, збільшення рівня інфляції, недосконалість і нестабільність податкового законодавства, зменшення рів-

ня реальних доходів і купівельної спроможності населення) та внутрішні ризики, які залежать від самого підприємства (некваліфікований менеджмент, надмірна прихильність керівництва до ризикових операцій, неправильна оцінка фінансово-економічного стану партнерів, нестабільний фінансовий стан та ін.).

При цьому важливо виділити зовнішні ризики, які визначаються макроекономічною ситуацією (загальний спад обсягів виробництва в країні, збільшення рівня інфляції, недосконалість і нестабільність податкового законодавства, зменшення рівня реальних доходів і купівельної спроможності населення) та внутрішні ризики, які залежать від самого підприємства (некваліфікований менеджмент, надмірна прихильність керівництва до ризикових операцій, неправильна оцінка фінансово-економічного стану партнерів, нестабільний фінансовий стан та ін.).

Відповідно, формування системи економічної безпеки підприємства передбачає максимально ефективно використання його ресурсного потенціалу, створення адекватних організаційних структур, розробку постійно діючих механізмів і засобів реагування, що забезпечуватиме стабільне функціонування на поточний період та стійкий розвиток у перспективі [24].

В свою чергу, запропоновані показники оцінки економічного потенціалу підприємств портової діяльності досить тісно перекликаються зі складовими економічної безпеки даних підприємств. Відповідно до цього, розрахунок наведених показників надасть можливість більш на-

очно оцінити рівень економічного потенціалу підприємства портової сфери в рамках забезпечення економічної безпеки.

Висновки. В статті розглянуті питання щодо визначення складових та показників економічного потенціалу підприємства з урахуванням галузевих особливостей, що притаманні портовій сфері. Встановлено, що на даний момент не існує єдиного науково-методичного підходу до оцінки економічного потенціалу як окремого підприємства, так і з урахуванням галузевих особливостей. Крім того, досить обмежено досліджується визначення економічного потенціалу з огляду існування та впливу ризиків діяльності. З'ясовано, що оцінка економічного потенціалу підприємства пов'язана з визначенням розміру економічних ресурсів для забезпечення економічного ефекту їх використання. На базі вивчення підходів до оцінки економічного потенціалу підприємства доведено, що доцільним є використання системи показників, які відображають специфічні особливості діяльності окремих галузей економіки, що обумовлено неоднорідністю та різноспрямованістю показників економічного потенціалу у розрізі окремих складових. Запропоновано систему показників оцінки економічного потенціалу підприємств портової діяльності за такими складовими: фінансова, виробнича, інвестиційна, кадрова та науково-технічна. Зроблено висновки, що в умовах змін зовнішнього середовища необхідно урахування значної кількості ризиків та невизначеностей, тому економічний потенціал необхідно розглядати у тісному зв'язку з економічною безпекою під-

приємства, що зумовлено необхідністю ведення виробничо-господарської діяльності з урахуванням можливості виникнення внутрішніх чи зовнішніх загроз. При цьому важливо виділити зовнішні ризики, які визначаються макроекономічною ситуацією (загальний спад обсягів виробництва в країні, збільшення рівня інфляції, недосконалість і нестабільність податкового законодавства, зменшення рівня реальних доходів і купівельної спроможності населення) та внутрішні ризики, які залежать від самого підприємства (некваліфікований ме-

неджмент, надмірна прихильність керівництва до ризикових операцій, неправильна оцінка фінансово-економічного стану партнерів, нестабільний фінансовий стан та ін.). Визначено, що існуючі науково-методичні підходи щодо оцінки економічного потенціалу підприємств, саме у контексті забезпечення економічної безпеки, базуються на розумінні необхідності та невід'ємності оцінки кожного окремого елемента, як складової взаємопов'язаних елементів однієї системи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Wladyslaw Welfe (2001) *Growth determinants of Poland's economic potential / IFAC Modeling and Control of Economic. – Volume 34, Issue 20, September 2001, Pages 341-348. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1474667017330884>*
2. *Economic Potential Index of European Regions (2018) BAK Economics AG, april 2018, 24 p. – URL: https://www.bak-economics.com/fileadmin/documents/reports/BAK_Economics_EPI_Report.pdf*
3. Савченко В.Ф. Економічний потенціал України та державний вплив на нього // Науковий вісник Полісся. – 2015. – № 2 (2). – С. 7-16.
4. Чаленко Ю.О. Методика визначення економічного потенціалу // Економіка України. – 2013. – № 8. – С. 40-54.
5. Жилінська Л.О. Основні підходи до оцінки економічного потенціалу підприємства // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 9-10. – С. 53-56.
6. Сак К.В. Теоретичні підходи щодо оцінювання економічного потенціалу підприємства / К.В. Сак // Молодий вчений. – 2015. – № 5 (20). Ч. 2. – С. 80-83.
7. Азарян О.М. Управління економічним потенціалом промислових підприємств // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2012. – № 2 (53). – С. 108-112.
8. Глушко Г.М. Механізми регулювання портової діяльності (в умовах кризи): дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 / Глушко Ганна Миколаївна. – НАН України. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень. – Одеса, 2017. – 227 с.
9. Гирина О.Б. Динамічна модель оцінки економічного потенціалу розвитку стивідорної компанії // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. – 2015. – Вип. 2(51). – С. 38-54.

10. Zhikhareva V. *Qualitative risk assessment in port activity* / V. Zhikhareva // *Економічні інновації: Зб. наук. праць.* – Одеса: ПІРЕЕД НАН України. – 2012. – Вип. 50. – С. 225-230.
11. Зятіна Д.В. *Концесія в морських портах – інвестиційні ризики та шляхи їх зменшення* / Д.В. Зятіна // *Митна справа.* – 2015. – № 1(97). – С. 198-204.
12. Кібік О.М., Наконечний А.Б. *Економіко-правові засади управління підприємницькими ризиками на морському транспорті* // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент: Зб. наук. праць. Міжнар. гуманіт. ун-т.* – Одеса: МГУ, 2011. – Вип.3. – С. 43-48.
13. Oneshko S.V. *Financial monitoring of the port industry companies on the basis of risk-oriented approach* / S. Oneshko, S. Ilchenko // *Investment Management and Financial Innovations.* – Volume 14. – Issue № 1. – 2017. – P. 191-199.
14. Oneshko S.V., Boiko M.O. *Activity-based budgeting as a management tool of economic security of stevedoring company* // *Економіка: реалії часу.* – 2016. – № 3 (25). – С. 134-143.
15. Коваль Л.В. *Економічний потенціал підприємства: сутність та структура* // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка».* – 2010. – № 690: *Логістика.* – С. 59-65.
16. Асмолова І.М. *Оцінка управління економічним потенціалом приватного підприємства* // *Економіка і організація управління.* – 2010. – № 2(8). – С. 93-97.
17. Хрущ Н.А. *Корпоративне управління в Україні: процеси формування та розвитку: Монографія* / Н.А. Хрущ та ін.; за ред. Н.А. Хруща. – К.: Кафедра, Хмельниц. нац. ун-т, 2012. – 299 с.
18. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. *Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. метод. посібник для самост. вивч. дисц.* – К.: КНЕУ, 2005. – 261 с.
19. Васильківський Д.М. *Формування та реалізація механізму підвищення економічного потенціалу підприємства: дис. ... д.е.н.: 08.06.04* / Васильківський Дмитро Миколайович. Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2015. – 470 с.
20. Скоробогата Л.В. *Оцінка та технології обліку економічного потенціалу діяльності підприємств: дис. ... к.е.н.: 08.06.04* / Скоробогата Лариса Вікторівна. – К.: Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України, 2005. – 220 с.
21. Маслак О.І., Квятковська Л.А., Безручко О.О. *Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань* // *Актуальні проблеми економіки.* – 2012. – № 9. – С. 36-46.
22. Лапин Е.В. *Экономический потенциал предприятий промышленности: формирование, оценка, управление: дис. ... д-ра экон. наук: 08.07.01* / Лапин Евгений Васильевич. – Сумы, 2006. – 432 с.

23. Бойко М.О. Методичний підхід до оцінки ефективності управління економічною безпекою портового оператора // Економічні інновації. – 2016. – Вип. 61. – С. 36-49.
24. Філіппова С.В., Дашковський О.С. Система формування і забезпечення економічної безпеки підприємства // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2(3). – С. 17-21.

REFERENCES

1. Wladyslaw Welfe (2001). Growth determinants of Poland's economic potential // IFAC Modeling and Control of Economic, Volume 34, Issue 20, 341-348. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1474667017330884> [in English].
2. Economic Potential Index of European Regions (2018) BAK Economics AG, april 2018, 24. Retrieved from: https://www.bak-economics.com/fileadmin/documents/reports/BAK_Economics_EPI_Report.pdf [in English].
3. Savchenko, V.F. (2015) *Ekonomichnyi potentsial Ukrainy ta derzhavnyi vplyv na noho* [Economic potential of Ukraine and state influence on it]. *Naukovyi visnyk Polissia* [Scientific bulletin Polesie], No. 2 (2), 7-16 [in Ukraine].
4. Chalenko Yu.O. (2013) *Metodyka vyznachennia ekonomichnoho potentsialu* [Methodology for determination of economic potential]. *Ekonomika Ukrainy* [Economy of Ukraine], No. 8, 40-54 [in Ukraine].
5. Zhilinska, L.O. (2012). *Osnovni pidkhody do otsinky ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva* [Basic Approaches to Estimating the Economic Potential of an Enterprise]. *Ekonomichnyi chasopys-XXI* [Economic magazine –XXI], No. 9-10, 53-56 [in Ukraine].
6. Sak K.V. (2015). *Teoretychni pidkhody shchodo otsiniuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva* [Theoretical approaches to assessing the economic potential of the enterprise]. *Molodyi vchenyi* [Young scientist], No. 5 (20), Part 2, 80-83 [in Ukraine].
7. Azaryan, O.M. (2012). *Upravlinnia ekonomichnym potentsialom promyslovykh pidpriemstv* [Management of economic potential of industrial enterprises]. *Ekonomika, orhanizatsiia i upravlinnia pidpriemstvom* [Economy, organization and management of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli* [Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade], No. 2 (53), 108-112 [in Ukraine].
8. Glushko G.M. (2017). *Mekhanizmy rehuliuvannia portovoi diialnosti (v umovakh kryzy): dis. kand. ekon. nauk* [Mechanisms of regulation of port activity (in a crisis): PhD diss.] Odesa, 227 [in Ukraine].
9. Girina, O.B. (2015). *Dynamichna model otsinky ekonomichnoho potentsialu rozvytku styvidornoï kompanii* [Dynamic model for assessing the economic potential of a stevedoring company]. *Rozvytok metodiv upravlinnia ta hospodariuvannia na transporti* [Development of methods of management and management of transport], Vol.2 (51), 38-54 [in Ukraine].

10. Zhikhareva, V. (2012). *Qualitative risk assessment in port activity. Economic innovation, Odesa, Volume 50, 225-230 [in English].*
11. Zyatina, D.V. (2015.) *Kontsesiia v morskikh portakh – investytsiini ryzyky ta shliakhy yikh zmenshennia [Concession in seaports – investment risks and ways to reduce them]. Mytna sprava [Customs business], No. 1 (97), 198-204*
12. Kibik, O.M. & Nakonechnyi, A.B. (2011) *Ekonomiko-pravovi zasady upravlinnia pidpriemnytskymy ryzykamy na morskomu transporti [Economic and legal bases of business risk management in sea transport] Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia: Ekonomika i menedzhment, Odesa, Vol. 3, pp. 43-48 [in Ukraine].*
13. Oneshko, S.V.(2017). *Financial monitoring of the port industry companies on the basis of risk-oriented approach. Investment Management and Financial Innovations, Volume 14, Issue 1, 2017, 191-199 [in English].*
14. Oneshko, S.V. & Boiko, M.O. (2016). *Activity-based budgeting as a management tool of economic security of stevedoring company. Economics: realities of time, Volume 3 (25), 134-143 [in English].*
15. Koval, L.V.(2010). *Ekonomichnyi potentsial pidpriemstva: sutnist ta struktura [Economic potential of the enterprise: essence and structure]. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»[Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"], No. 690: Lohistyka, 59-65 [in Ukraine].*
16. Asmolova, I.M. (2010). *Otsinka upravlinnia ekonomichnym potentsialom pryvatnoho pidpriemstva [Assessment of management of the economic potential of a private enterprise]. Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia [Economics and Management of Management], No. 2(8). 93-97 [in Ukraine].*
17. Khrushch, N.A. (2012.) *Korporatyvne upravlinnia v Ukraini: protsesy formuvannia ta rozvytku: monohrafiia [Corporate governance in Ukraine: processes of formation and development: monograph], Khmelnytsk, 299 [in Ukraine].*
18. Fedonin O.S., Repin I.M. & Oleksyuk O.I. (2005) *Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsinka [Potential of the enterprise: formation and evaluation], Kyiv, 261 [in Ukraine].*
19. Vasilkovsky, D.M. (2015). *Formuvannia ta realizatsiia mekhanizmu pidvyshchennia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva: dis. kand. ekon. nauk [Formation and implementation of the mechanism of increasing the economic potential of the enterprise: PhD diss.], Khmelnytsky, 470 [in Ukraine].*
20. Skorobogata L.V. *Otsinka ta tekhnologii obliku ekonomichnoho potentsialu diialnosti pidpriemstv: dis. kand. ekon. nauk [Estimation and technology of accounting of economic potential of enterprises: PhD diss.], Kyiv, 220 [in Ukraine].*
21. Maslak, O.I. (2012). *Osoblyvosti formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva v umovakh tsyklichnykh kolyvan [Features of formation of economic potential of the enterprise in the conditions of cyclic oscillations]. Aktualni problemy ekonomiky [Current problems of the economy], No. 9, 36-46 [in Ukraine].*

22. Lapin, E.V. (2006.) *Ekonomicheskiiy potentsial predpriyatiy promyshlennosti: formirovanie, otsenka, upravlenie: dis. kand. ekon. nauk* [Economic potential of enterprises of the industry: formation, evaluation, management: PhD diss.], Sumy, 432 [in Russian].
23. Boiko, M.O. (2016). *Metodychnyi pidkhid do otsinky efektyvnosti upravlinnia ekonomichnoi bezpekoiu portovoho operatora* [Methodical approach to assessing the effectiveness of managing the economic security of a port operator]. *Ekonomichni innovatsii* [Economic Innovations], Vol. 61, 36-49 [in Ukraine].
24. Filippova, S.V. (2012). *Systema formuvannia i zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva* [System of formation and maintenance of economic security of the enterprise]. *Ekonomika: realii chasu* [Economy: realities of time], No. 2 (3), 17-21 [in Ukraine].

Стаття надійшла до редакції 20.11.2018

Посилання на статтю: Бойко М.О., Опря В.О., Балан Я.О. Підхід до формування системи показників оцінки економічного потенціалу підприємств портової діяльності // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: 36. наук. праць, 2018. №4. С. 60-73. DOI: 10.31375/2226-1915-2018-4-59-72.

Reference a JournalArtic: Boiko M.O., Oprya V.O. & Balan Y.O. (2018). Approach to the formation of the indicators system Of the economic potential estimation of the port activity enterprises. Development of management and entrepreneurship methods on transport, 60-73. DOI: 10.31375/2226-1915-2018-4-59-72.